

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. בית הוועד יהיה לזנות.....1
- ב. דאי הוו יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הוה משני בדיבוריה.....2
- ג. שית אלפי שני הוו עלמא וחד חרוב.....4
- ד. תיפח עצמן של מחשבי קיצין שהיו אומרים כיון שהגיע את הקץ ולא בא שוב אינו בא אלא חכה לו.....5
- ה. אם ישראל עושין תשובה נגאלין ... אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב..6

דף צז.

א. בית הוועד יהיה לזנות

אסור לאדם¹ שיעשה עצמו מכריע בדברי תורה לומר זו הגונה וזו אינה הגונה, את זה אלמד כל פני זה, זאת טובה להנאת האדם או אינה טובה², שמתוך כך ישפיל בהכרעתו את שאינן הגונות בעיניו. והולך רק אחר דעתו וצריך להיות בטל דעת האדם לגזירת הש"י ועי"ז זוכין להבין באמת הטעם³. אבל לומר זו נאה היינו מעליא הא שמעתתא, או לא מעליא בדעת האדם, רשאים לומר⁴.

אמרו חכמים (עירובין דף סד.) מאי דכתיב (משלי כט פסוק ג) ורעה זונות יאבד הון כל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה⁵ מאבד הונה של תורה, ובדור שבן דוד בא⁶, בית הוועד כלומר מקום שת"ח מתוועדים ללמוד תורה

¹ מאירי עירובין דף סד.

² מרומי שדה שם.

³ שפת אמת שם.

⁴ מרומי שדה שם

⁵ דפי' זונות כמו אשר אתם זונים

⁶ מרגליות הים מקונטרס זכרון שלמה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

יהיה לזנות שלא ילמדו תורה כסדרה רק ענינים שיבחרו להם בהיותם נאותים יותר לחפציהם.

ב. דאי הווי יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הוה משני בדיבוריה

אין המקח או המתנה⁷ נגמר ואינו יוצא מרשות מקנה לרשות קונה בדברים בלבד, מבלי שיעשה קנין המועיל, ומ"מ ראוי⁸ לו לאדם⁹ לעמוד בדיבורו, כמבואר במסכת ב"ב דף פח. שאפילו לא נתן עדיין מעות, ולא רשם את הדבר ולא נגמר הקנין, אם השוו על המחיר, אין לשום אחד מהם לחזור. ומי שחוזר בין הלוקח ובין המוכר הרי זה ממחוסרי אמנה, ואין רוח חכמים נוחה הימנו¹⁰, כי ראוי לאיש ישראל לעמוד בדיבורו, כמו שנאמר (צפניה ג פסוק יג) שְׂאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עֲוֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כָזָב¹¹.

אינו עובר משום מחוסר אמנה אלא כשפסקו ביניהם הדמים וגמרו ביניהם¹².

⁷ שו"ע ונו"כ חו"מ קפט א

⁸ שו"ע ונו"כ שם רד ז

⁹ שו"ע הרב ה' מכירה ומתנה סעיף א, קיצור שולחן ערוך סימן סב סעיף מז

¹⁰ כתב במשפט שלום בשם שו"ת ראנ"ח ח"א סימן קיח שיש בלשון זה גם איסור, ויש לב"ד למנעו מכך ולקרותו עבריו. ובשם שו"ת הר"י מינץ סימן קא כתב בשם מהר"ם שאינו בכלל עושה מעשה עמך, והב"ד יכריזו שאינו בכלל שארית ישראל לא יעשו עולה, והעובר על שארית ישראל ונו"ק נקרא רשע (ובש"מ דף מט כתב בשם הראב"ד שאינו נקרא רשע), והב"ד מחויבים להתרות בו ולהוכיחו ולביישו ברבים, ומדינא מכין אותו עד שתצא נפשו, אלא שבזמן הזה אין כח ביד יפה, ועכ"פ מה שבידינו מחויבים לעשות עד שיעשה תשובה וירצה את חברו, וסיים, רחמנא ליצולן מכיסופא דעוה"ז ועולם הבא, עיין שם, ופשוט דמחילה מועלת לבטל דין מחוסר אמנה, וכתב בכנה"ג סימן רד בשם הרשד"ם שאם לא הספיק לקיים דבריו עד שמת המקבל, אין בו משום מחוסר אמנה, ובמנח"פ כתב בשם קצה"ח סימן רז סק"ט שחייב ליתן ליורשיו, אבל אם מת הנותן אין היורשים חייבים לקיים המקח, וכן משמע מהירושני רעק"א.

¹¹ במשפ"ש סימן רד כתב להוכיח מסוגיא דבכורות דף יג דמישראל לעכו"ם אין בו משום מחוסר אמנה, ועי' במנח"פ סימן יד ובשירי המנחה שהאריך לדון אם הך דמחוסר אמנה הוא מדאורייתא או מדרבנן, ומדברי הקצה"ח סימן רכא סק"א משמע דמחוסר אמנה דומה לדין תרעומת, ועי' שו"ת שבט הלוי ח"ו סימן רלו אות ו.

¹² כן משמע מלשון הרמב"ם ובשו"ע שם דקאי על מ"ש לעיל בסעיף ו לענין מי שפרע דאיירי שפסקו הדמים, ועי' מסיים לענין נז"נ בדברים בלבד, וכ"כ המאירי בהדיא בב"מ דף מה. ונראה דה"ה אם לא גמרו שאר תנאי המכירה, כל שנשאר עדיין פרט אחד שלא הסכימו ביניהם, או אפילו הסכימו על כל הפרטים אלא שרוצה להתיעץ עם משהו, אינו בכלל מחוסר אמנה, ואף במקום שיש עליו מי שפרע צריך להיות גמר כל העסק ולא חסר אלא מעשה קנין המועיל, ולכאורה נראה שאין דין מחוסר אמנה אלא בדבר שמועיל בו קנין, אבל דבר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וירא שמים¹³ יש לו לקיים אפילו מחשבת לבו, שאם חשב וגמר בלבו למכור לו בסכום זה, והלה לא ידע ממחשבתו, והוסיף לו על סכום זה, לא יקח ממנו כי אם סכום זה שגמר בלבו, לקיים מה שנאמר (תהילים טו פסוק ב) וְדָבַר אֱמֶת בְּלִבָּבוֹ.

וכן הלוקח שגמר בלבו לקנות בסכום כך וכך, אין לו לחזור בו.

וכן כל¹⁴ כיוצא בזה בשאר דברים שבין אדם לחברו, יש לו לקיים מחשבות לבו¹⁵, אם גמר בלבו לעשות איזה טובה ויש בידו לעשותה, אבל צרכי עצמו כל שאין בהם סרך מצוה, אין צריך לקיים אפילו מוצא שפתיו.

יש אומרים¹⁶ שאם נשתנה השער לאחר שנגמר ביניהם בדברים ורוצה לחזור, אין זה מחוסר אמנה, ויש חולקים.

שאין מועיל בו קנין, כגון דשלב"ל, לא שייך מחוסר אמנה, שאינו אלא במקום שקנין קונה קנין גמור. ומדברי הרשב"ם ב"ב דף סט ע"ב גבי ארעא ודיקלי משמע דאף בדשלב"ל יש מחוסר אמנה (עי' פרק יד הערה קו), אלא שאפשר לחלק בין מוכר סתם לבין אומר לו קנה עבורך, ובכנה"ג סימן רד כתב בשם שו"ת הרא"ש שבדברים שאין בהם קנין אין בהם משום מחוסר אמנה, וצ"ע, ובמשפט שלום סימן רט משמרת שלום אות ג הביא בשם מהר"ם מיניץ סימן לה בדשלב"ל יש בו משום מחוסר אמנה, וכתב עוד דכל שלא חזר בו המקח קיים, ומסתמא לא ירצה להיות בכלל מחוסר אמנה, והביא עוד בשם שו"ת נחלת שבעה שהביא דברי המהר"ם מיניץ, ומ"מ לדינא נסתפק בזה, ועי' מנח"פ סימן רט לסעיף ה מ"ש בזה, והאחרונים דנו בדשלב"ל עם קנין, ואפשר שבדיבור בלבד בדשלב"ל אף דין מחוסר אמנה אין כאן, ובפנ"י גיטין דף עז משמע שאף בדיבור בלבד בכל מקח, אם עשו אח"כ קנין נקנה למפרע משעת דיבור, ועי' אמרי בינה דיני הלואה סימן נא, ובשו"ת פרי יצחק ח"א סימן מט ונו, והאריך שם בדיני מחוסר אמנה ובדין מכירי כהונה.

¹³ שו"ע הרב ה' מכירה ומתנה סעיף א

¹⁴ שו"ע הרב שם, וכ"כ הרב בשו"ע שלו באו"ח סימן קנו סעיף ב, ונראה דס"ל דכל שבין אדם לחבירו יש בזה משום סרך מצוה, וה"ו דומה לנדרי מצוה שיש אומרים שאפילו במחשבה חייב לקיים, וכמ"ש בשו"ע יו"ד סימן רנח דילפינן מפסוק כל נדיב לבו, ועי' ספר צדקה ומשפט פרק ד סעיף ד, ושם נתבאר דלא חשיב נדר למצוה במחשבה אלא כשגמר בלבו לתת, אבל אם לא גמר בלבו אלא שחשב בהן ולא אין בזה משום נדר, וה"ה בנדון דידן

¹⁵ בפתח עינים כאן הביא שכתב הרב עיון יעקב כלומר אם אמר למכור דבר זה בסך מה ואח"כ בא אחר ונותן לו יותר אף על גב דקי"ל דברים אין בו משום מחוסר אמנה אפ"ה הוא נהג בעצמו דאפי' יהבי ליה כל חלליה דעלמא לא הוה משני בדבוריה עכ"ל ועמו הסליחה דהדין הוא דברים יש בהם מחוסר אמנה ואין רוח חכמים נוחה הימנו כמבואר בח"מ סי' ר"ד. אמנם נראה דהכא מיירי אף בדברים שאינם של משא ומתן דזימנין כי הוא אמר לעשות זה או לדבר זה בזמן פ' וכיוצא בדברים שדרך ב"א לחזור וליכא איסורא וכך היא המדה ובן אדם ויתנחם איהו לא משני בדיבוריה אף שהי"ל טעם מספיק לשנות והיינו רבותיה.

¹⁶ ברמ"א סימן רד סעיף יא הביא ב' הדיעות, ובדיעה ראשונה כתב שאינו מחוסר אמנה, ובדיעה שניה כתב דאפילו בתרי תרעי אסור לחזור ואם חזר יש בו משום מחוסר אמנה, וסיים שכן נראה עיקר, ובסמ"ע שם ס"ק יב כתב שדעת המחבר שלא חילק משום דס"ל שאפילו בתרי תרעי יש בו משום מחוסר אמנה. והשי"ך כתב בשם הב"ח שמסתפק להלכה, מאחר שבירושלמי משמע כדעת הרא"ש שאין בתרי תרעי משום מחוסר אמנה,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ג. שית אלפי שני הווי עלמא וחד חרוב

אמרו חכמים¹⁷ כל הנביאים כולן לא ניבאו אלא לימות המשיח אבל העולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתך. זה שקראו אותו חכמים העולם הבא לא מפני שאינו מצוי עתה וזה העולם אובר ואחר כך יבא אותו העולם, אין הדבר כן, אלא הרי הוא מצוי ועומד שנאמר (תהלים לא פסוק כ) **אֲשֶׁר צִפְנָה לִירְאִיךָ פֶּעֱלָתָ וְגו'** ולא קראוהו עולם הבא אלא מפני שאותן החיים באין לו לאדם אחר חיי העולם הזה שאנו קיימים בו בגוף ונפש וזהו הנמצא לכל אדם בראשונה. וי"א¹⁸ ששית אלפי שנה עומד העולם, ואלף אחד חרוב ואחר

וגם בדברי האחרונים נראה שהקלו בתרי תרעי. ויש לעיין מצד דובר אמת בלבבו אם יש לחלק בין חד תרעא לתרי תרעי, ולבאורה מהך דב"ב שרצה להוסיף לו ולא רצה לקבל משום שגמר בלבו לסכום מסוים, משמע דאף בתרי תרעי שייך ענין זה, אלא שאפשר שלא אמרו בתרי תרעי אלא שנשתנה השער, אבל מה שהיה יכול להרויח יותר, כגון שאחר הציע לו סכום יותר גבוה מהשער, לא חשיב בתרי תרעי גם לענין מחוסר אמנה. ובשו"ת חת"ס חו"מ סימן קכ כתב בנדון ידידיה באחד שמכר חפץ כדי לקנות בו חפץ אחר שהיה זקוק לו, וטרם שמשך הלוקח נפל לו בירושה אותו חפץ שרצה לקנות, וכתב דגם שנוי הענין חשיב בתרי תרעי (ומה שכתב שם שהיה גלוי דעת בפירוש שע"ד כן מכר, נראה דלענין מחוסר אמנה שהוא דבר המסור לשמים, אף בלי גלוי דעת יכול לחזור, אלא שבנדון ידידיה דן לבטל המקח אף כשנתן מעות מדין גלוי מילתא ואומדנא, הוצרך לגלוי דעת, ועי' פרק ב), ונראה לפי דבריו דכל שנוי ענין שאילו היה יודע בשעה שגמר בדברים לא היה מתרצה למקח זה, חשיב בתרי תרעי, ונראה מדברי החת"ס שמיקל להלכה בתרי תרעי, וכדעת הש"ך, וכן משמע בשו"ת חכ"צ, ומה דמשמע מדברי החת"ס שגם לגבי מש"פ יש קולא בתרי תרעי, תמה בערך ש"י (עי' פרק ב), ועי' שו"ת שבט הלוי ח"ד סימן רה, ומצדד לומר דבהפרש גדול אף לדעת הרמ"א לית ביה משום מחוסר אמנה.

¹⁷ רמב"ם הלכות תשובה פרק ה הלכה ז ח

¹⁸ השנת הראב"ד שם א"א נראה כמכחיש שאין העולם חוזר לתהו ובהו והקב"ה מחדש עולמו ואמרו שיתא אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב ונמצא שהוא עולם חדש. והנה דעת הרמב"ם מבוארת במו"נ ח"ב פרקי כז – כט כי חידוש העולם הוא יסוד התורה כולה אמנם הפסד אחר שהתחדש ונתהווה אינו אצלנו יסוד התורה ולא יפסיד עלינו דבר מאמונתו בהאמנת התמדתו כו' עיין שם (ואגב הרווחנו מדבריו בפכ"ט שם להעמיד גירסא נכונה בבראשית רבה פ"א יג אפילו אותן שכתוב בהן (ישעיה ס"ה) כי הנני בורא שמים חדשים כבר הן ברואין מששת ימי בראשית הה"ד (שם ס"ו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה, הארץ חדשה אין כתיב כאן אלא החדשה, וכל מפרשי המד"ר התלבטו לבאר והנה הרמב"ם שם מביא בזה"ל אף שמים שהן עתידין להבראות כבר ברואים ועומדים שנאמר עומדים לפני, יעמדו לא נאמר אלא עומדים כו'), וראה שו"ת הרשב"א ח"א סי' מ' שכ' שאלתני על ענין מה שבא בפירושי ההגדות שפרשתי כי לדעת רבותינו ז"ל יש לעולם קצב ועלה בלבך סתירת זה ממה שכתב הרמב"ם ובקשת ראייה על דברי זולתו ז"ל, דע נכבדנו עיין שם באריכות ובשו"ת הרשב"ש סי' תל"ו מה שאמרת אם העולם יחרב או לא כו'. ובס' התרומה סי' קל"ה יח, ובתקוני זהר תל"ו (ע"ז ב) שבע שבתות אינן ולכל חד אית ליה שית ימי המעשה וכל יומא דקב"ה הוא אלף שנים כו' ובניצוצי זהר שם אות י"ג מביאור הגר"א דמכאן משמע כדבר הראשונים ושבע שממות ואנן בשניה, ובתקוני זהר חדש (קב"א ב) דבכל אלף קדמאה שולטנותיה חסד, באלף תניינא שולטנותיה גבורה, אלף תליתאה למהוי אנשי אמת, אלף רביעאה נצח, אלף חמישאה הוד, אלף שתיתאה צדיק יסוד עולם ואם ח"ו באתר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כך מתחדש העולם. וי"א¹⁹ אלו השש אלפים ימשיך תגבורת היצר בעולם, עד שיעקר השתדלות האנשים יהיה בבנינו, אמנם מתחילת האלף השביעי והלאה בהמול' ה' לבבם יהיה כל כוונתם לבנות את עצמם, ולעזוב זה העולם חרוב, רצונו שלא יקפידו עליו²⁰.

דף צז:

ד. תיפח עצמן של מחשבי קיצין שהיו אומרים כיון שהגיע את הקץ ולא בא שוב אינו בא אלא חכה לו

כבר התבאר במסכת שבת דף סג. ולעיל דף צא. שאמרו חכמים²¹ אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד, יראה מפשוטן של דברי הנביאים, שבתחילת ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג, ושקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד נביא לישר ישראל ולהכין לבם, שנאמר (מלאכי ג פסוק כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וְגו'.²²

ואינו בא לא לטמא הטהור, ולא לטהר הטמא, ולא לפסול אנשים שהם בחזקת כשרות, ולא להכשיר מי שהוחזקו פסולין, אלא לשום שלום בעולם²², שנאמר (שם פסוק כד) וְהָשִׁיב לִב אֲבוֹת עַל בָּנִים וְגו', ויש מן החכמים שאומרים שקודם ביאת המשיח יבא אליהו.

וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים סתומין הן אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו, אלא לפי הכרע הפסוקים, ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו, ועל כל פנים אין סדור הויית דברים אלו ולא דקדוקיהן עיקר בדת, ולעולם לא יתעסק אדם בדברי ההגדות, ולא יאריך במדרשות

דדרגא דילהון מחייב לון למהוי צדיקים ואינן רשעים כאלו אעברין עמוד ציס"ע מעלמא וחזרין עלמא לתהו ובהו וכו'. ובבאור ר"מ נרבוני למו"נ ח"ב פכ"ט כ' מ"ט אלף שנים ביוכל הגדול יוחרז העולם לתהו ובהו ובסוף חמשים אלף שנה הוא מחדשהו כבראשונה, וראה פירוש ר"מ בוטרל לס' יצירה פ"ז, כתם פז לר"ש לביא (ב' ע"ב), של"ה ח"א בית דוד בהגה. בפירוש ר"י אברבנאל פ' בהר ובס' וכו' על האהבה מבנו במאמר ג. מרגליות הים כאן

¹⁹ בעקידת יצחק לר"י ערמאה בראשית שער ד' (פרסבורג ל"ח ע"ב)

²⁰ כברכת החכם לתלמידיו [מוע"ק ט]: יהי רצון שיחרב ביתך וישתכלל אושפיוך.

²¹ רמב"ם הלכות מלכים פרק יב הלכה ב

²² ואני סובר שהוא יסמוך סמוכים בא"י. רדב"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

האמורים בענינים אלו וכיוצא בהן, ולא ישימם עיקר, שאין מביאין לא לידי יראה ולא לידי אהבה, וכן לא יחשב הקצין, אמרו חכמים תפח רוחם של מחשבי הקצים, אלא יחכה ויאמין בכלל הדבר כמו שבארנו.

ה. אם ישראל עושין תשובה נגאלין ... אם אין עושין תשובה

אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך

שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן

למוטב

כל הנביאים כולן²³ צוו על התשובה ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה²⁴, וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן²⁵, ומיד הן נגאלין שנאמר²⁶ (דברים ל פסוק א – ו) וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ וְגו' וְשִׁבַּת עַד

²³ רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ה

²⁴ בבס"מ הביא מקור מיומא פו אך האחרונים שם כתבו שמקורו מגמרתינו וכשיטת ר' יהושע.

²⁵ ונראה מן הכתובים ענין זה שאומר, כי מזמן הבריאה היתה רשות ביד האדם לעשות כרצונו צדיק או רשע, וכל זמן התורה כן, כדי שיהיה להם זכות בבחירתם בטוב ועונש ברצותם ברע. אבל לימות המשיח, תהיה הבחירה בטוב להם טבע, לא יתאוו להם הלב למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל. והיא המילה הנזכרת כאן. כי החמדה והתאוה ערלה ללב, ומול הלב הוא שלא יחמוד ולא יתאוה. וישוב האדם בזמן ההוא לאשר היה קודם חטאו של אדם הראשון, שהיה עושה בטבעו מה שראוי לעשות ולא היה לו ברצונו דבר והפכו, וזהו מה שאמר הכתוב בירמיה (לא ל – לב), הנה ימים באים נאם ה' וזכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה לא כברית אשר כרתי את אבותם וגו', כי זאת הברית אשר אכרות את בית ישראל אחרי הימים ההם נתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתבנה, וזהו בטול יצר הרע ועשות הלב בטבעו מעשהו הראוי. ולכך אמר עוד (שם פסוקים לב לג) והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקמנם ועד גדולם, ובידוע כי יצר לב האדם רע מנעוריו וצריכים ללמד אותם, אלא שיתבטל יצרם בזמן ההוא לגמרי וכן נאמר ביהזקאל (לו כו כז) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש אתן בקרבכם וגו' ועשיתי את אשר בחקי תלכו, והלב החדש ירמוז לטבעו, והרוח לחפץ ולרצון. וזהו שאמרו רבותינו (שבת קנא ב) והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ (קהלת יב א), אלו ימות המשיח, שאין בהם לא זכות ולא חובה. כי בימי המשיח לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו המעשה הראוי, ולפיכך אין בהם לא זכות ולא חובה, כי הזכות והחובה תלויים בחפץ. רמב"ן עה"ת דברים לו

²⁶ עיין רמב"ן עה"ת שם א ב כבר הזכרתי (ויקרא כו טז) כי הפרשה הזאת עתידה, כי כל עניניה לא היו ולא נבראו, אבל הם עתידין להיות. ומעם ושבת עד ה' אלהיך – שתשוב אל ה' בכל לבבך ובכל נפשך ותקבל עליך ועל בניך לדורותם לעשות ככל אשר אנכי מצוך היום, כאשר עשו בגאולה השנית דכתיב (נחמיה י ל) ובאים באלה ובשבועה ללכת בתורת האלהים אשר נתנה ביד משה עבד האלהים ולשמור ולעשות את כל מצות ה' אדנינו ומשפטיו וחקיו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ה' אלהיך ושמעת בקלו וגו' בכל לבבך ובכל נפשך. והביאך ה' אלהיך אל הארץ וגו' ומל ה' אלהיך את לבבך²⁷ ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיך.

שהברית הנזכרת²⁸ כאן במשנה תורה ירמו לגלותנו זה ולגאולה שנגאל ממנו²⁹. והגאולה בברית ההיא השנית, גאולה שלמה מעולה על כלם. והבטיח (שם פסוק ה) והיטבך והרבך מאבתיך, שהיא הבטחה לכל שבטי ישראל, לא לששית העם. ושם הבטיח שיכרת ויכלה המגלים אותנו, שנאמר (שם פסוק ז) ונתן ה' אלהיך את כל האלות האלה על איביך ועל שונאיך אשר רדפוהו, והנה אויביך ושונאיך רמו לשתי האומות אשר ירדפו תמיד אחרינו³⁰.

²⁷ זהו שאמרו (שבת קד א) הבא לטהר מסייעין אותו, מבטיחך שתשוב אליו בכל לבבך והוא יעזור אותך. רמב"ן עה"ת שם

²⁸ רמב"ן עה"ת ויקרא כו טז

²⁹ ושם הרבה להוכיח שקללות בחקתי על גלות בית ראשון ובנין בית שני ואילו הנאמר בדברים על גלותינו וכתב "כי הסתכלנו תחילה שלא נרמו שם קץ וקצב ולא הבטיח בגאולה, רק תלה אותה בתשובה. ולא הזכיר בעבירות ההם שיעשו אשמים וחמנים ושיעבדו עבודת כוכבים כלל, אבל אמר, (דברים כח טז) והיה אם לא תשמע בקול ה' אלהיך לשמור לעשות את כל מצותיו והוקותיו. אמר, כי מפני שיעברו על קצת מצותיו שלא ישמרו ויעשו את כולן יענשו, שכך היה בבית שני, כמו שאמרו (יומא ט ב) שבית ראשון מפני מה חרב, מפני עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים, בית שני שאנו בקיאים בהם שהיו עוסקין בתורה ובגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שנאת חנם שהיתה ביניהם. ולא הזכיר שם המקדש וריח ניחוח כאשר הזכיר כאן, שלא היתה האש יורדת ואוכלת הקרבנות בבית שני, כמו שהעידו במסכת יומא שם (כא ב) ואמר בקללות (דברים כח טז) ישא ה' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ כאשר ידאה הנשר, שבאו עליהם עם רומי הרחוקים מהם מאד, ואמר שם אל גוי אשר לא ידעת (שם פסוק לו), גוי אשר לא תשמע לשונו (שם פסוק מט), מפני רוב רחוקם מארצנו. ולא כן בדברי הברית הזאת, כי גלו לבבל ואשור שהם קרובים לארץ ונלחמים בהם תמיד, ויחוס ישראל משם היה ויודעים לשונם, כענין שנאמר (מ"ב יח כו) דבר נא אל עבדיך ארמית כי שומעים אנחנו. וכן והפיצך ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ (דברים כח סד), הוא גלותנו היום שאנו מפוזרים מסוף העולם ועד סופו. ואמר (שם פסוק סח) והשיבך ה' מצרים באניות, ובגלותנו זה היה, שמילא מיטוס מהם ספינות וכן כתוב בספר הרומיים. וכן מה שאומר שם בניך ובנותיך נתונים לעם אחר ועיניך רואות (פסוק לב), בנים ובנות תוליד ולא יהיו לך כי ילכו בשבי (שם פסוק מא), איננו הגלות שגלו אבות ובנים רק השבי ההוא לבנים לבדם, והאבות נשארים בארץ, ולא נאמר כן בברית הראשון מפני שגלו גלות שלמה, אבל בברית השני הזכיר כן שהיו הרומיים מושלים בארצנו ולוקחים הבנים והבנות כרצונם. וכן ועבדת את אויביך אשר ישלחנו ה' בך ברעב ובצמא (שם פסוק מח), היא עבדותנו שעבדנו הרומיים בארצנו, ושריהם מושלים בארץ ומכבידים עלינו עול כבד ולוקחים גופינו וממונינו כאשר הוא ידוע בספרים.

³⁰ ואלה דברים יבטיחו בגאולה העתידה הבטחה שלמה יותר מכל חזיונות דניאל. וכן מה שאמר בכאן (בפסוק לב) ושממו עליה אויביכם, היא בשורה טובה משרת בכל הגליות שאין ארצנו מקבלת את אויבינו, וגם זו ראיה גדולה והבטחה לנו, כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה ואשר היתה נושבת מעולם והיא חרבה כמוה, כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכולם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם. שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

